

Városüzemeltetési Főpolgármester-helyettes
valamint
Oktatási és Kulturális Főpolgármester-helyettes

1000053148572

ikt. szám: FPH061 /1008 - 34 /2013

tárgy:
Javaslat a Rákoskeresztúri Köztemető 298., 300. és 301.
parcella; Hősök tere nemzeti emlékhely
használati tervének jóváhagyására

előkészítő: Városüzemeltetési Főosztály

egyeztetésre megküldve:
Fővárosi Közgyűlés állandó bizottságainak és
tanácsnokainak

ELŐTERJESZTÉS

a Közgyűlés részére

Tisztelt Közgyűlés!

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 10 *nemzeti emlékhelyet* és egy kiemelt nemzeti emlékhelyet határoz meg, az utóbbi az V. kerület Kossuth Lajos tér.

A 10 nemzeti emlékhely közül négy Budapesten található: Várnegyed; Magyar Nemzeti Múzeum; **Rákoskeresztúri Köztemető 298., 300. és 301. parcella; Hősök tere.**

A Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság gondoskodott Budapesten két helyszínen feliratos emlékoszlopok létrehozásáról. A tervek elkészítésére Zsigmond Attila iparművész kapott felkérést. A benyújtott tervezetet a Képző- és Iparművészeti Lektorátus véleményezte és a finom arányú, háromszög alapú, faragott mészkő oszlopok megvalósítását támogatta. A 2 m magas sztéléken a nemzeti emlékhelyek emblémája látható, a kőbe sülyesztett bronz táblák az adott nemzeti emlékhelyről tájékoztatnak, magyar és angol nyelven; minden sztéléhez egy zászlórúd is tartozik, rajta a nemzeti lobogóval, a mű összmagassága így 5 méter.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény és a nemzeti emlékhelyek használati rendjéről szóló 302/2011. (XII.23.) sz. Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) határozza meg a nemzeti emlékhelyek használatára vonatkozó szabályokat. A Korm. rendelet 2. § (1) alapján a kultúráért felelős miniszter a nemzeti emlékhely használati rendjéről – nemzeti emlékhelyenként – az adott nemzeti emlékhely sajátosságainak megfelelő, az említett Korm. rendelet 1.§-ában meghatározott használati célok szerint rendszerezett használati tervet készít.

A 2013. május 14. napján jelent meg a Nemzeti Örökség Intézete létrehozásáról szóló 144/2013. (V. 14.) Korm. rendelet, amely 2013. május 22-től hatályos. Ugyanekkor került kiadásra a Nemzeti Örökség Intézete létrehozásával összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról

szóló 145/2013. (V. 14.) Korm. rendelet. A jogszabály alapján a Kormány - felismerve a múlt példáinak, a magyarság szellemi örökségének a jelen és az eljövendő nemzedékek számára történő megőrzése és átadása, a nemzeti emlékezet és emlékezés magyarság identitásának megőrzésében, a nemzeti összetartozás érzésének növelésében és az egységes nemzet, a nemzeti egység megteremtésében betöltő kiemelt jelentőségét, az ezzel kapcsolatos egyes állami feladatok ellátására - létrehozta a Nemzeti Örökség Intézetét (továbbiakban Intézet). Az új jogintézmény felállításával egyidejűleg módosultak azok a jogszabályok amelyek a nemzeti emlékhelyre vonatkozó használati tervekre vonatkoznak. Ennek figyelembevételével került sor a használati tervek illetve jelen előterjesztés elkészítésére.

A jogszabályok alapján a használati tervet - a nemzeti emlékhely valamennyi tulajdonosával egyetértésben – az Intézet készíti elő. Ennek megfelelően készült az alábbi két helyszínen vonatkozásában használati terv tervezet, amely véleményezésre, egyeztetésre illetve elfogadásra elküldhető az Intézet illetve a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság részére.

Az alábbiakban a két nemzeti emlékhelyet és a hozzá fűződő nemzeti értéket ismertetem. A nemzeti emlékhelyekre vonatkozó használati terv tervezetek jelen előterjesztés 1. és 2. számú mellékletét képezik.

1. NEMZETI EMLÉKHELY / ÚJKÖZTEMETŐ:

A kommunista diktatúra kivégzett áldozatait a Rákoskeresztúri Újköztemetőbe, főleg a 298., 300. és 301. parcellába temették el. Bár más parcellába (Új Köztemető 233. és 235. parcella) is temettek politikai okból kivégzetteket, mégis e három parcella vált szimbolikus jelentőségűvé. (A 300-as parcellában található jelképes, ún. „nyitott sír” a koszorúzások legfontosabb helyszíne és a 297. parcellában a 2013. február 25-én felavatott emlékhely). Fenti parcellák együttesen alkotják a **Nemzeti Gyászparkot** ahol a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság közbenjárásával a legtöbb sír a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánított. Mindezekon túl a nemzeti emlékhellyé nyilvánításukat indokolta, hogy a Sírkert az 1956-os megemlékezések legfontosabb kegyeleti helye.

A Nemzeti Emlékhelyet Orbán Viktor miniszterelnök avatta fel 2013. február 25-én a kommunista diktatúra áldozatainak emléknapján.

2. NEMZETI EMLÉKHELY / HŐSÖK TERE :

A Hősök tere és az Andrássy út a világörökség része. A Hősök tere a Városligettel azonos helyrajzi számon szerepel, az ingatlan legnagyobb arányú tulajdonosa a Fővárosi Önkormányzat. A Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság, valamint Tarlós István Főpolgármester egyetértésével a Műcsarnok mellett, a Hősök tere és az Olof Palme sétány találkozásánál levő zöldfelületen kerülhet felállításra sztlé, a Fővárosi Közgyűlés jóváhagyó határozata alapján.

Az Andrássy utat lezáró tér mai alakja a honfoglalás ezredik évfordulóján, 1896-ban kezdett formálódni. Ekkor adták át a Műcsarnokot, ekkor született törvény a Szépművészeti Múzeum és a Millenniumi emlékmű felépítéséről. 1929-re készült el a mű: ezer év legfontosabb uralkodóinak szoborgalériája és a hét honfoglaló vezér szoborcsoportja, előtte a magyar hősi halottak jelképes sírja. A tér a nemzet és az ország egész történelmét megidézi, nemcsak a háborúk áldozataira emlékeztet, hanem a békeidők alkotóira és alkotásaira, a magyar művelődés időtálló értékeire is.

A nemzeti emlékhelyet jelző oszlopot várhatóan Áder János köztársasági elnök avatja fel a Magyar Hősök Napján 2013. május 26-án.

A Korm. rendelet 5. § (1) bekezdése alapján a miniszter a használati terv 2 közzétételétől számított 60 napon belül - támogatási szerződést köt a tulajdonossal. A két nemzeti emlékhely további működtetéséről, fenntartásáról a fent idézett kormányrendeletnek megfelelően már előkészített *Használati terv tervezet* fog rendelkezni.

A használati terv tartalmának megvalósítása érdekében a támogatási szerződés előkészítése jelen esetben nemzeti emlékhelyek tulajdonosa/fenntartója illetékességi körében eljárva történik.

Annak érdekében hogy a használati terv tervezet benyújtható legyen az Intézet részére, szükséges a használati terv tervezet Közgyűlés által történő elfogadása. A Hősök tere Nemzeti Emlékhely a 29732/1 hrsz-on fekszik, amely magába foglalja a Városligetet is. A vonatkozó jogszabályok alapján a használati terv elfogadásához valamennyi tulajdonos egyetértése szükséges, a támogatási szerződést – amennyiben a nemzeti emlékhelynek több tulajdonosa van – a tulajdonosok által maguk közül írásban kijelölt tulajdonossal kell megkötöni. A használati terv tervezetben az Intézet észrevételei alapján történő módosításával kapcsolatos tárgyalások lefolytatása és a jogszabályoknak megfelelő tulajdonosokkal történő egyeztetés előfeltétele a végleges használati terv elfogadásának és a támogatási szerződés megkötéséhez. Ha ezen tárgyalások illetve egyeztetések megvalósulnak van lehetőség a végleges használati terv elfogadására.

Fentiek alapján kérjük a T. Közgyűlést az alábbi határozati javaslatok elfogadására.

Határozati javaslat

A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy:

1.

egyetért és jóváhagyja a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság kezdeményezése alapján a Nemzeti Gyászpark, Rákoskeresztúri Újköztemető 298., 300. és 301. parcella és a Hősök tere nemzeti emlékhelyek használati terv tervezetét az 1. és 2. számú melléklet szerinti tartalommal

határidő: azonnal
felelős: főpolgármester

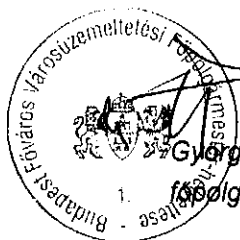
2.

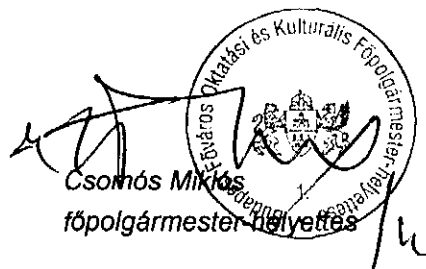
felkéri a Főpolgármester, hogy a végleges használati terv elfogadásához és a támogatási szerződés megkötéséhez szükséges egyeztetéseket folytassa le, és a végleges használati tervet és a támogatási szerződést terjessze a Fővárosi Közgyűlés elé

határidő: 2013. december 31.
felelős: főpolgármester

Határozathozatal módja: határozatok meghozatalához egyszerű szavazattöbbség szükséges.

Budapest, 2013. május 23.

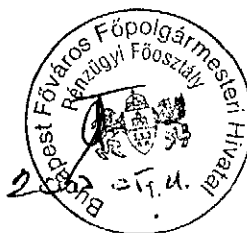

György István dr.
főpolgármester-helyettes

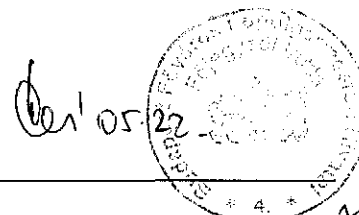

Csomós Miklós
főpolgármester-helyettes

Láttam:

2013.05.22.

Sárádi Kálmán dr.
főjegyző

2013.05.22.

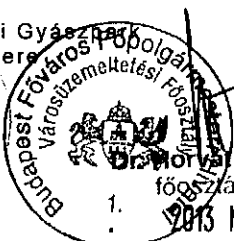

2013.05.22.

mellékletek:

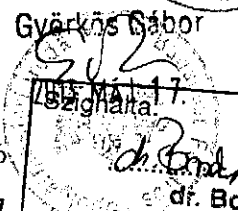
1. Használati terv tervezet Nemzeti Gyászpark
2. Használati terv tervezet Hősök tere

Szignálta:

Nagyné Varga Melinda Mária
főosztályvezető

Dr. Horváth Béla Ph.D.
főosztályvezető
2013. MÁJ 17.

Németh László
osztályvezető
2013. MÁJ 17.

Gyürkös Sándor
2013.05.22.
Szigaháza
dr. Borzdár Klára
önkormányzati főtanácsadó

TERVEZET

Használati terv

1. A nemzeti emlékhelyek használati rendjéről szóló 302/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet 2. § (1) alapján a kultúráért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) a nemzeti emlékhely használati rendjéről – nemzeti emlékhelyenként – az adott nemzeti emlékhely sajátosságainak megfelelő, az említett Korm. rendelet 1.§-ában meghatározott használati célok szerint rendszerezett használati tervet készít.

2. A nemzeti emlékhely azonosító adatai

a) A nemzeti emlékhely pontos megnevezése: **Nemzeti Gyászpark**
Rákoskeresztúri Újköztemető 298., 300. és 301 parcella.

b) A nemzeti emlékhely helyrajzi számok szerinti kijelölése: Hrsz: 42536/1; a Nemzeti Gyászpark védőtávolsága miatt **42536/3 (térkép melléklet)**.

c) A nemzeti emlékhely **tulajdonosának/fenntartójának** megjelölése: A tulajdonos és az üzemeltető Budapesti Temetkezési Intézet Zrt. (a továbbiakban: BTI Zrt.); a Nemzeti Gyászpark fenntartója a Fővárosi Önkormányzat (a tulajdoni viszonyokat az 58/2000. (X. 26.) Főv. Kgy. rendelet 1. számú melléklete tartalmazza).

d) A nemzeti emlékhely **tulajdonosának/fenntartójának** elérhetőségei:

Tulajdonos/Üzemeltető: (Újköztemető + bővítési terület/ védőtávolság)
Budapesti Temetkezési Intézet Zrt.
1086 Budapest, Fiumei út 16.
Telefon: 323-5100, Fax: 323-5105

Fenntartó:

Fővárosi Önkormányzat
Központi Ügyfélszolgálat:
Telefon: +36 1 327 1000, +36 1 327 1208, +36 1 327 1209
Fax: +36 1 318 8689
1052 Budapest, Városház utca 9-11.
www.budapest.hu

e) A nemzeti emlékhely elérhetőségei:

Budapesti Temetkezési Intézet Zrt.
1108 Budapest, Kozma utca 8–10.

tel: 433-7316, 433-7321, 433-7356, 433-7367;

e-mail: ujkoz@btirt.hu

f) A nemzeti emlékhely használatában és megőrzésében érintett és érdekelt egyéb szereplők felsorolása:

Politikai Elítéltek Közössége (PEK) Székhely: 1051 Budapest, Nádor u. 36. V. em. 510.;

Történelmi Igazságtétel Bizottság (TIB) Székhely: 1051 Budapest Nádor u. 36.;

Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság Székhely: 1014 Budapest, Színház u. 5–9.

Szabadságharcosokért Közalapítvány Székhely: 1051 Budapest, József Attila u. 2–4.

Budapest X. kerület, Kőbányai Önkormányzat Cím: 1102 Budapest, Szent László tér 29.

Budapest X. kerületi JÁRÁSI HIVATAL (temetkezési szolgáltatást engedélyező hatóság).

3. A nemzeti emlékhely és a hozzá fűződő nemzeti érték ismertetése (annak bemutatása, hogy mely tényezők indokolták a nemzeti emlékhellyé nyilvánítást): A kommunista diktatúra kivégzett áldozatait a Rákoskeresztúri Újköztemetőbe, főleg a 298., 300. és 301. parcellába temették el. Bár más parcellába (Új Köztemető 233. és 235. parcella) is temettek politikai okból kivégzetteket, mégis e három parcella vált szimbolikus jelentőségűvé. (A 300-as parcellában található jelképes, ún. „nyitott sír” a koszorúzások legfontosabb helyszíne és a 297. parcellában a 2013. február 25-én felavatott emlékhely). Fenti parcellák együttesen alkotják a **Nemzeti Gyászparkot** ahol a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság közbenjárásával a legtöbb sír a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánított. Mindezekon túl a nemzeti emlékhellyé nyilvánításukat indokolta, hogy a Sírkert az 1956-os megemlékezések legfontosabb kegyeleti helye.

4. A nemzeti emlékhely jelenlegi állapotának bemutatása:

a) a jelenlegi állapot a beavatkozások szükségességének megjelölésével:

- A 298, 300 és 301-es parcellák gyepterülete elöregedett;
- A parcellákban található balesetveszélyes, elöregedett fák kivágása, illetve ifjítása szükséges;

- A 298-as, 301-es parcellákban található kopjafák egy részénél pótlás, valamint a meglevőknél fakezelés szükséges;
- A 300-as parcellában található mészkő burkolat elhasználódott;
- Tavasztól-őszig mobil WC van kihelyezve, a látogatók, megemlékezők részére;

b) a nemzeti emlékhely állapotát fenyegető esetleges veszélyek:

- 300-as emlékparcellában néhány mészkő lap az ültetett díszfák környezetében a fák gyökérzetének erősödése miatt kimozdult, felemelkedett, ennek következtében balesetveszély áll fenn.

5. A nemzeti emlékhelyet és annak kezelését érintő hatályos jogszabályok felsorolása:

- a. A 2011. évi CXLIX. törvény a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény módosításáról
 - b. A Kormány 302/2011. (XII. 23.) Korm. rendelete a nemzeti emlékhelyek használati rendjéről
 - c. az adott emlékhelyet érintő további jogszabályok:
- 1999. évi XLIII törvény a temetőkről és a temetkezésről;
 - 145/1999. (X. 1.) Kormányrendelet a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény végrehajtásáról;
 - 258/2010. (XI. 12.) Korm. rendelet a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottságról;
 - Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 58/2000. (X. 26.) Főv. Kgy. rendelete a köztemetőkről és a temetkezés rendjéről;
 - Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 65/2000 (XII. 19.) Főv. Kgy. rendelete a kegyeleti közszolgáltatás díjairól;
 - 34/1999. (IX. 24.) BM-EüM-IM együttes rendelet az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvénynek a halottakkal kapcsolatos rendelkezései végrehajtásáról, valamint a rendkívüli halál esetén követendő eljárásról;
 - 1982. évi 17. tv. erejű rendelet az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről.

6. A nemzeti emlékhely használatával kapcsolatosan kialakult szokások, hagyományok ismertetése:

(az alábbiakban található felsorolás tartalmazza a minden évben ismétlődő és az alkalmankénti koszorúzásokat, megemlékezéseket az emlékparcellák területén):

- Koszorúzás és megemlékezés *minden év június 16-án* Nagy Imre kivégzésének és mártírtársaival történt újratemetésének évfordulóján
- Koszorúzás és megemlékezés *minden év október 23-án* az 1956-os Forradalom kitörésének évfordulójának ünnepléséhez kapcsolódva
- *Minden év november 4-én* a Nemzeti Gyásznapi alkalmával történő megemlékezések és koszorúzások.

- Minden év február 25-én a Nemzeti Emlékhely avatása napján történő megemlékezések és koszorúzások.
 - Kihelyezett történelmi órák megtartása minden év október 15–22. között esetenként több száz tanuló részvételével.
 - A fentieken kívül alkalmankénti koszorúzások is előfordulnak (pl.: Magyarországra látogató külföldi delegációk; külföldön tevékenykedő kegyeleti szolgáltatók szakmai tapasztalatcsere alkalmából keresik fel a parcellákat.)
7. A fennálló egyéb védettségből következő előírások ismertetése: Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság egyhangú 29/2009. sz. határozatával a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította a Rákoskeresztúri Új Köztemető 233-as; 235-ös; 298-as; 300-as és 301-es parcelláiban mindazon személyek sírját, akiknek neve a 2009-ben a 298-as és 301-es parcellákban felállított emléktáblákon szerepel.
8. A nemzeti emlékhely egyes használati céljaihoz kapcsolódó, a használatra vonatkozó ajánlások, előírások:
- a. Általános, azaz ünnepi, protokolláris, idegenforgalmi és köznapi használati mód esetében*
- A nemzeti emlékhely méltóságát mindenkor biztosítani kell;
 - Tilos minden olyan tevékenység, amely a nemzeti emlékhely szellemiségével nem összeegyeztethető;
 - Tilos minden olyan magatartás, amely a kegyeleti és/vagy szakrális elvárásokat sérti;
 - Tilos a nemzeti emlékhely nem rendeltetésszerű használata;
 - Az 58/2000. (X. 26.) Főv. Kgy. rendelet 3. számú mellékletében - Temetőszabályzat – meghatározott rendelkezések betartását az üzemeltető BTI Zrt. ellenőrizni köteles.
- b. Az ünnepi és protokolláris használati mód esetében*
- Biztonsági feltételek megteremtése a biztosítást végző szervekkel együttműködve; szükség szerint a köznapi és idegenforgalmi használat korlátozása; forgalomkorlátozás; a zavaró, egyéb rendezvények tiltása.
 - A nemzeti emlékhely jellegéből fakadó engedélyezett események tekintetében a Nemzeti Gyászpark tulajdonosa/fenntartója dönt, de állásfoglalásért fordulhat a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottsághoz.

9. A nemzeti emlékhelyhez fűződő nemzeti érték megőrzéséhez, fenntartásához és bemutatásához rövid-, közép- és hosszútávon tervezett intézkedések – azok időbeli ütemezését is bemutató – ismertetése, az alábbiak középpontba állításával:

A Nemzeti Gyászpark területén tervezett rövid távú intézkedések:

- Az Emlékhelyhez vezető útvonalon egységes útbaigazító táblák elhelyezése az Emlékhely könnyebb megközelítése érdekében;
- Az emlékoszlop, valamint az emlékoszlopon elhelyezett zászlórúd és zászló és környezetének folyamatos fenntartása;
- A 300-as parcellában található mészkő burkolat baleset veszély elhárítása;
- A Nemzeti Gyászpark területén található fák egy részének kivágása, pótlása és a meglevő fák esetenkénti ifjítása;
- A 298-as és 301-es parcellákban található kopjafák egy részének pótlása, valamint a megmaradók felületi fakezelése;

A Nemzeti Gyászpark területén tervezett közép távú intézkedések:

- A Nemzeti Gyászpark területén díszkút (ivóvíz van a parcellákban) létesítése;
- Pihenőpadok kihelyezése;
- A Nemzeti Gyászpark területén vágott virágtartók és mécses égetők elhelyezése;
- A Nemzeti Gyászpark területén kültéri, álló, közepes méretű hulladékgyűjtők kihelyezése.

A Nemzeti Gyászpark területén tervezett hosszú távú intézkedések:

- A 300-as parcellában található mészkő felújítása, cseréje;
- A 298, 300 és 301-es parcellák gyepfelületének felújítása vagy teljes cseréje.

10. **A nemzeti emlékhely - támogatási szerződés által biztosított források mértékének megfelelő - fenntartható használata, fejlesztése és bemutatása érdekében meghatározott elsődleges célkitűzések ismertetése:**

A nemzeti emlékhelyek használati rendjéről szóló 302/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdése szerint:

„a miniszter a Kötv. 61/E. § (2) bekezdése alapján - a használati terv 2. § (4) bekezdésében meghatározott közzétételétől számított 60 napon belül - támogatási szerződést köt a tulajdonossal, melynek célja a használati terv 3. § f) és g) pontjában foglaltak szerinti tartalmának megvalósítása.”

A Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése szerint:

„a támogatási szerződés rendelkezéseinek megvalósításáért - különös tekintettel annak a használati terv 3. § f) és g) pontjában foglaltak szerinti tartalmára - a tulajdonos felelős.”

A Fővárosi Önkormányzat és a Budapesti Temetkezési Intézet Zrt. között a Fővárosi Közgyűlés 136/2009.

(II. 26.) határozatával jóváhagyott, megkötött és a Fővárosi Közgyűlés 1741/2012. (IX.13.) számú határozatával módosított Közzolgáltatási Keretszerződés 5.7. valamint 6. pontjában foglaltak szerint a **Nemzeti Gyászpark** fenntartása az Emlékpárcellák és Emlékkertek Gondozása ellátása és annak ellentételezése tárgyú Éves Szerződés keretében történik.

A használati terv tartalmának megvalósítása érdekében a támogatási szerződés előkészítése jelen esetben a **Nemzeti Gyászpark tulajdonosa/fenntartója illetékességi körében eljárva történik.**

Rövidtávra előkészített tervek

- A Nemzeti Gyászpark megközelítését biztosító úthálózat karbantartása;
- A parcellákat övező útvonalakon dísz-kandeláberek elhelyezése;
- 1 darab mobil harangláb haranggal beszerzése.

Középtávra előkészített tervek

- A Nemzeti Gyászpark megközelítése a fővárosi tulajdonú bővítési terület felől (a 24 órás őrszolgálat biztosítva van).

Hosszútávra előkészített tervek

- Elektromos föld kábel kiépítése a nemzeti emlékhelyhez;
- A 300-as parcellában lévő emlékmű, Nagy Imre miniszterelnök 301-es parcellában található sírjának, valamint a 298-as parcellában lévő Székely kapu díszkivilágításának kialakítása.

11. A rendkívüli eseményekkel kapcsolatban követendő intézkedések és védelmi előírások ismertetése:

Az emlékpárcellákat az üzemeltető biztonsági szolgálata őrzi napi 24 órában. A mindenkorai biztonsági szolgálat szabályzatai szerint biztosítja a zavartalan kegyelet gyakorlását.

12. A használati terv szükség esetén bármelyik fél kezdeményezésére módosítható.

13. A használati tervet Budapest Főváros Önkormányzatával (a Nemzeti Gyászpark fenntartójával), valamint a nemzeti emlékhely tulajdonosával a Budapesti

Temetkezési Intézet Zrt-vel egyetértésben, a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság készítette elő.

14. A használati terv tartalmának érvényre juttatásáért és a használati tervben ismertetett tervek, programok, projektek **támogatási szerződés** alapján történő megvalósításáért a fenntartó és tulajdonos felelős.
15. A fenntartó és a tulajdonos a miniszter és a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság felügyeletét ellátó miniszter által elfogadott használati tervet a helyben szokásos módon és honlapján is közzéteszi.

Budapest, 2013.